

POLĪTIKA

Lūdzām dažādus autorus izteikties par tematu: Latvietis trimdā -- kreisais?

Šai sakarā redakcijai pienāca sekojošie divi raksti:

- tāds kā ievads -

"T E V, P A M A T Š Ķ I R A----"

---- 'eku' ....: RAINIS! ... un vai nav dzirdēts par brīvām latviešu skolām brīvajā pasaulē, kas noņēmušas Raina gimetni no sienas, lai netraucēti varētu aplūkot Ulmaņa bildi ...? ---"Vēlāk" Rainis taču nemaz vairs "tā" neesot domājis...

Iz redaktora spalvas: .."Ko mēs no Tevis gribētu: Isu apceri par vācu studentu kustības vēsturi un mērķiem -- tas, lai uzrādītu, par ko te vispār runa, ja runā par kreisajiem nemieriem un jauniešiem -- okay?"

/// Stokholmā dzīvo kāds eljists?/ kas nicina Marksa mazdēlus --- Tā vienkārši: nicina...: Tur nav ko argumentēt! /Kāds psihoanalītiķis varētu varbūt izmeklēt šo kompleksu un atklāt tā racionālos pamatus./ ///

Jā- -- --- vācu t.s. "studentu kustības" vēsture un mērķi... Es domāju: Šo materiālu es samērā pietiekoši pārzinu - kas tur liels, - uzrakstīšu. Tā: apsolīju. --- Tad es sāku priekšdarbus, sakārtoju materiālus, izšķiroju; pārrunāju lietu ar dažiem vācu biedriem; sāku tad rakstīt.

Man bija skaidrs, ka vienkārša "studentu kustības" kromologija viena pati ir samērā bezjēdzīga: Nemaz neskatoties uz to, ka tā gandrīz katrām pašām no pieredzes vismaz vēl fragmentāri atmiņā vai katrā ziņā bez lielākām pūlēm pieejama --- Taču galvenokārt: šāda pozitivistiska faktu uzskaitē neizteiktu nezinātājam nekā par šīs "kustības" saturu,

tā savā veidā ir pat dezinformejoša. Tātad, -es domāju- : "studentu kustības" teorijas un prakses mijiedirbes un izveidošanas darba vēstures Isu apceri.

OK. - Sāku.

Kad tā jau samērā koncentrētais un nepilnīgais ievads vien grasījās aizņemt pāri par pusduci lappušu, man uznāca šaubas, vai, mēģinot apceri vēl vairāk koncentrēt, lai tā kaut cik atbilstu vēlamojam īsumam, iznākums nebūtu pārāk hermeneutiski-abstrakts.

Pārtraucu rakstīt. Izkristalizējās divas tehniskas grūtības:

1 - Mani personīgie terminologiskie trūkumi latviešu valodā: līdz šim "studentu kustības" teoriju biju recipējis vai vienīgi vāciski --- rezultēja nepieciešamība informēties par dialektiskās terminoloģijas latviskajiem ekvivalentiem, kas man uz ātru roku nav veicams.

2 - Šo trūkumu es būtu varējis apiet, pats uz savu roku mēģinot a - pārnest daļu terminu tīri mehāniski latviešu valodā /pāpriekšu tātad, arī expressēs verbis, neskatoties uz to, vai tie jau latviski ieviesti, vai nē/, un: b - pielietojot internacionālus jēdzienus, kas, savukārt, nozīmētu rindu svešvārdu.

Iz

2 - a- + b- izriet nākošā grūtība: Nepieciešamība saprašanas labad izskaidrot un konkretizēt gandrīz vai katru lietoto jēdzienu. Līdz ar to raksts sen būtu pārsniedzis "īsās apceres" robežas un izvērties par /skatoties uz EI normāliem apmēriem/ vienīgi vairākos turpinājumos publicējamu apskatu.

Blakus šai terminoloģiskajai problēmai, kas pati par sevi būtu vēl kaut kā tehniski atrisināma, parādījās vēl kāds cits komplekss, daudz pamatnējāks:

Tagad - gandrīz trīs gadus pēc "studentu kustības" spektakulārākā laika - rakstīt par tās attīstību, un turklāt vēl arī par kreisiem latviešiem - vai šāda tematika EI nešķiet vienīgi uzpotēta? ---
/// Nu labi: saka jau, ka dažs kreisais latvietis "mums" gan esot /tā teicēji piemin tad vienmēr: diemžēl!/ --- vietumis avīzēs agrāk bija pat runa par labi organi-

zētām un, saprotams, varen radikālām, kreisām grupām... --- bet tādas runas jau toreiz izklausījās vairāk pēc gadusimtepos labi iestudētiem mesliem savas patvēruma zemes kungiem un bija vienīgi profesionālās reakcionārās preses "studentu kustības" nomelnošanas unisono pazemīgi atskaņota atbalss... ///

Pēdējos gados ELJA Informācijā nav bijis nekāda veida diskusijas par nevienu pamatnējāku trimdas latviešu jautājumu, nemaz jau nerunājot par kāda Latvijas jautājuma apskati --- izņemot, saprotams, dažādas noslieces afirmatīvi-irracionālus rakstus par dažām pseudoprobēmām un ar tiem saistīto dementī spēlīti /kā, piemēram: vairāku lapu pušu gaŗš tīri formāls apskats par balstiesībām ar tik pat formalistiskiem secinājumiem/. Līdz ar to iztrūkst arī kontroveršu, kuŗu vienā pusē artikulētos kreisa argumentācija. Bet tāda reti atrodama pat Brīvības slejās.

Varētu, tāpat, secināt, ka tematikai par latvietību un marksismu nav nekāda veida nedz saturisku, nedz personālu saistību ar EI vai tās lasītāju saimi /// Saprotams, varētu šo to atvasināt, norādot uz latviešu slaveno revolūcionāro pagātņi, taču šādu saistību uzrādīšanai varētu visupirms būt vienīgi intelektuāla nozīme.///.

Tomēr : nereflektēti par to rakstīt nozīmētu EI sava veida tribūtu 'kreisajam laika garam', kā iespaidā pat katoliskām avīzēm šad un tad labpatikas izrunāties kreisulīgi ///un: labas uzvešanās grāmatas šodien modernajam jaunajam džentlmenim tīri atklāti iesaka, ka kādas kreisas noslieces piekopsana pilsoniskai karjērai šodien ir ieteicama un var nākt tikai par labu --- latvieši vēl nav atklājuši pat šī tīri tehniskā gājiena lietojamību.///. No šī tehniskā viedokļa pret tādu EI tribūtu nebūtu ko iebilst, - vienīgi: tas aizklātu īstenību un dotu nevajadzīgi - nelietderīgu iegānstu trimdas ideoloģisko vērtību tradētājiem lieki uztraukt savus jau tā sabendētos nervus un, kā jau vienmēr, patētiski pašu nacionālo stāju apzvērot, izrakstīties par

kreisās infiltrācijas draudiem, sarkaniem pirkstiem///kad sāks meklēt melno?/// un līdzīgām demagogiskām lietām. /// 'Organizācijas' varētu arī sastādīt "sarkanās listes" un iesniegt tās patvēruma zemju drošības un spiegu medību iestādēm: sak' - pārbaudiet tos!: tie mums šķiet visi esam Maskavas algādži - tie netic vairs prievītei un pat ne koklei - tavu trakumu!///

Raksta par "studentu kustības" vēsturi un mērķiem vienīgā jēga varētu būt: viduēt racionālas domāšanas metožu izstrādāšanu un tālākattīstīšanu, jo jaunās kreisās kustības pamatnējā pazīme ir kritiska, tas nozīmē: antiideoloģiska, racionalitāte.

Varētu pacelties jautājums: Kam mums te trimdā un vispār latviskās lietās vajadzīga svešu tautu domu iespairotā racionālitate? Vai nepietiek, ka katrs savā ikdienas arodā esam jau spiesti /gan vienīgi: tehniski-/ racionāli domāt? Vai nav jauki, pēc maizes darba, vakarā un brīvajā laikā no tās atpūsties un ļaut vaļu ideoloģiski tautiskai sapņošanai bez reālitate nos teiktiem traucējumiem? ---/Gan: šad un tad padzenot izbrīnu, kāpēc amerikāņi vēl joprojām nav atbrīvojuši Latviju, kā to katru rudeni apsolās; gan jau, gan jau: pēc Vjetnamas atbrīvošanas./ --- Acīm redzot: tā var; var, ja sen jau Latvija un latvieši neinteresē kā reālitate, bet vienīgi vairs kā sapnis - tad var salīmēt dažus mazus modelišus un priecāties, ka Garezerā viss kā Latvijā /:gan sapņu, gan arī reālajā /ak Dievs! ko gan vēl negribēs!///. "Mūsu mērķi" viscaurim pārāk monolīti daudzīnāti: Atbrīvot Latviju --- saprotams, pat domu neveltījot tam, ko tas šodien nozīmē: no kā atbrīvot? kam -priekš kā- atbrīvot? - nemaz jau nerunājot par izkurtušā brīvības jēdziena precizēšanu! - Lai aizsegtu formulētā mērķa tīri verbālo raksturu: jānodarbojās ar rindu dažādu, bet tikpat nereflektētu aktivitāšu, kas visas racionalizējamas par "solīšiem tuvāk Latvijas brīvībai", pie kam pamatoti jājautā, vai tās visas neizpilda tieši pretējo uzdevumu.

Pilsoniskā intelligence ///un progresīvās intelligences mums, pateicoties Staļinam un Ulmanim, bija gaužam maz --- pie kam es lūdzu, nemēģināt man piešūt, it kā es ar nupat formulēto būtu saturiski vienādojis abus Vadonūs - Sveiks, saulainais maij!///, kas atstāja Latviju, kā tāda ex definitione nevarēja būt spējīga sekojošos trimdas gados racionāli izanalizēt un radušos situāciju un tās tālāko attīstību.

Lai aizkavētu to, ka ārpus Latvijas uzaugusi trimdas jaunatne sāktu pielietot šeit iegūto racionālītāti latviskos jautājumos, un lai, gan neapzināti, tādejādi tonēr nenovēršami secīgi, veicinātu asimilāciju, tika izgudrota un veicināta šizofrēnās divu /un pat vairāku/ kultūru cilvēka teorijas pielietošana: ikdienas maizes darbā racionāla domāšana, turpretim vakarā - "latvisku domāšanu" /?/ un "latvisku brīvlaika dzīves ziņu". --- Miera traucējumu gadījumā katrs pilsonis, kā jau tādējādi audzināts un mācīts, sauc pēc policijas.

Eksistē vēl kāda vispār atzīta argumentācija, ko varētu uzdot par mechanistisku šāda raksta imanto alibi, un tam nevarētu lāga pretoties pat pārlicināti reakcionārākais komofāgs: lai varējum "apkarot komūnismu", mums, saprotams, jāpārvalda "komūnistu ideoloģija" --- vislabāk tas esot iespējams ar pilsonisku autoru ideologizētām sekundārās literatūras rokas grāmatām - lai pēc iespējas mazāk paši nāktum saskarē ar oriģinālliteratūru un tādējādi arī nemanījum, ka darīšana nav viss ar pilsoniskās ideoloģijas oktrojēto iedomu par "komūnistisko ideoloģiju", bet gan tieši pretēji: ar antiideoloģisku domāšanas metodi. /Pie kam es ļoti labi apzinos, ka laika tecējumā zināmos apsākļos šī metode bieži dogmātiski pervertēta, tā atkrītot ideoloģijā, kas tad irracionālajai pilsoniskai domāšanai vienmēr bijis par alibi nenodarboties ar metodi, bet gan spriedelēt, ka darīšana tāpat vien ar kādu ideoloģisku virzienu, vienīgi vēl sliktāku

nekā pašu./

Bet ar šādu pieeju mums arī nav līdzēts, jo tā tāpat ir atsvešināta no nepieciešamības reflektēt visas mūsu "vērtības" kā tradētas, - tas nozīmē: skatīt tās un attiecināt uz viņu vēsturiskās izaugsmes noteiktībām. Tieši pretēji: šāda alibi pieeja divkultūru mistrojumu ietvaros iederētos ļoti labi un būtu tūlīt neitralizējama kā "nelatviskās" kultūras piederums un tātād nemaz nenonāktu līdz tabuizētai "latviskai dzīves ziņai", kuras problematizēšana varētu būt apskata vienīgā jēga /šī "vienīgā jēga" ir identiska ar iepriekš minēto!/.

Vēl cīņa nav galā
un nebeigsies

Neuzrādot pieminēto attiecību nepieciešamību un nemēģinot to konkretizēt, nozīmētu saīsināt "studentu kustības" vēsturi par abstrakti akadēmisku problēmu, kas tā tieši nav. Līdz ar to arī korrektam aprakstam vajadzētu būt vienmēr saistītam ar reālajiem apstākļiem, tas nozīme: ar rakstītāja un lasītāja sabiedriski-vēsturisko situāciju visos tās izpausmes formu variantos. Pie kam tas nebūt nebūtu iespējams vienā reizē, bet veicams vienīgi attiecīgi strukturētā diskusijā. "Studentu kustības" recepcija nedrīkstētu aprobežoties ar abstraktu iztīrījumu, bet tai vajadzētu būt saistītai ar attiecīgu ELJA un tās biedru vēstures un mērķu analīzi /nebūt nenoliedzot arī tīri abstraktu pētījumu punktuālo vērti-

bu!/. Arī sākumā minētais terminoloģiskais jautājums ir atbildams vienīgi tādu saistību aspektā.

Vēlāk pienāca: iz cita redaktora spalvas: "Domāju 58. EI ievietot dažādu autoru rakstu ciklu par tematu: Latvietis trimdā - kreisais? ... lūdzu Tevi, vai Tu par šo tematu nevarētu sacerēt kādu rakstu!"

Lūdzu!

P.S.: -- Ja naktī par Latviju domāt sāk,
Bez miega gan nākamais rīts tad nāk ---

Ieteikums divkultūru tautietim:
-- Naktī labāk guli,
Domā pa dienu! --

-----Valdis J. Āboliņš-----

Par kreisajiem latviešiem trimdā nevaru runāt, nenoskaidrodams savu priekšstatu par "kreisajiem" vispār, kopš ar tiem esmu iepazīnies. Jau 12 gadu vecumā kļuva kreiso pretinieks un esmu tāds palicis visu mūžu. Kādēļ? Uzskaitīšu to "pa punktiem".

1. Latvijas valsts nodibināšanos uzskatīju par lielu laimi un dzīvoju mūsu valsts izveidošanās darbam līdz ar visu savu jaunieša sirdi. Stučkas režīma 5 mēnešos turpretim redzēju ap sevi Rīgā vislielāko postu. Kad vēlāk dažādu pasugu "kreisie" 1. maijā steigāja apkārt ar sarkano karogu, ignorējami Latvijas nacionālo karogu, nevarēju apslāpēt īgnumu pret tiem.

2. Kad 1940.g. vasarā Latvijā ielauzās sarkanā armija un nodibinājās padomju iekārta, mani sāka vajāt čeka. Visu padomju okupācijas gadu biju spiests slapstīties. 1941.g. 13. jūnija naktī komunisti meklēja manu sievu un divus bērnus /Maiju 2 gadus un 9 mēnešus vecu/, lai tos vestu uz Sibīriju. Kā viņiem, tā man tomēr izdevās izglābties.

3. 1944.-45.g. komunisti atņēma manai tautai dzimtenē pilnīgi brīvību un iznīcināja Latvijas valsti.

4. Trimdu izvēlējos pats savas personīgās brīvības dēļ un lai pretotos manas tautas apspiešanai. Man jāatzīst, ka tāpat kā dzimtenē, tā trimdā esmu uzdūries arī tādiem kreisajiem, kas nav nedz marksisti, nedz komunisti. Kā marksistus, tā komunistus es noraidu, jo tie prasa proletariāta diktatūru. Esmu tanī ieskatā, ka jebkura diktatūra ir ļaunums un apdraud sabiedrības labklājību. Tiesību vietā nostājas patvaļa. Ja arī trimdas jauniešu vidū rodas tādi, kas sevi apzīmē par marksistiem, maoistiem u.tml., tad esmu katrā ziņā viņu pretinieks. Turpretim tie kreisie, /kā sociāldemokrāti un kreisie intelektuāļi/ kas neaizsāpņojas par tālu un nekļūst diktatūras potenciāli stutētāji, nav pieskaitāmi maniem pretiniekiem. Esmu ar tiem pēdējos gados daudz diskutējis un esmu ar mieru to darīt arī turpmāk. Šaubos gan, ka arī tie mani pārlicinās. Ja dažs domā, ka tā ir neizbēgama vecuma pazīme, tad teikšu, ka gribu palikt tas, kas biju jau 12 gadu vecumā.

Ad. Šilde

PAR MORĀLI UN LĪKKĀJAINIEM SUNIEM

Imantam Alksnim un viņa domu biedriem, spriežot pēc Alksņa lasītāja vēstules "Latvijas" 1971.g.23.jan-

KURŠ KURĀM PALĪDZ?

LATVIJAS 1970. g. 19. decembra numurā, Andris Vitolis pārmet pulkvedim Lobeš nepatiesību, bet ar citātiem pats visumā apliecina pretējo. Ja teiciens "pulkveža izteiciens soda viņu morāli" vispār kaut ko nozīmē, tad gan laikam tikai, ka "Lobe morāliiski pagrimis". Citādi jau viņš nemaz nevarētu tikt "morāliiski sodīts".

Nav noliedzams, ka žīdi un komunisti sastrādājās pulkveža Lobeš nomelnošanā. Vizontāls pats ir aplicinājis, ka materiāli pulkveža apsūdzēšanai saņemti no komunistiem. Komunisti materiālus fabricējuši un Vizontāls tos izplatījis. Kāda sastrādāšana vēl vajadzīga! Arī Austrijas drošības policija ir konstatējusi Vizontāla sadarbību ar komunistu aģentiem.

Šie fakti var tiešām likties absurdi, it īpaši šīs dienas poutiskajā situācijā. Tikai tāda gadījuma parmetumus gan pelnījuši absurda radītāji - Vizontāla ļaudis, nevis fakta pieminētāji.

Pulkveža Lobeš nomelnošanu iesāka un ierosināja komunisti. Ar komunistu satīnītiem materiāliem to turpināja un paplašināja Vizontāls. Apvainojumus pārņēma un izplatīja zviedru kreisā prese, pēdējā laikā arī Andrim Vitoliņam ar savu rakstu laikrakstā Expressen. Vizontāls šai lietā ir apklusis un zviedru laikraksts Kvällsposten ir atvainojies, bet vēl turpinām mēs paši. Kam ar to palpot? Latviešu liecī, nekādā ziņā.

Imants Alksnis